

Neva Leban, Osnovna šola Frana Erjavca Nova Gorica

PRIMER OBRAVNAVE PRAVLJICE MUCA COPATARICA AVTORICE ELE PEROCI V PRVEM RAZREDU

↳ Pozitivne izkušnje in občutek sprejetosti zelo pozitivno vplivajo na uspešno vključevanje tujejezičnih otrok v vzgojno-izobraževalni proces in sobivanje z ostalimi.

Uvod

V učni načrt za prvi razred je vključena tudi pravljica Ele Peroci **MUCA COPATARICA**. Običajno to pravljico obravnavamo v začetku šolskega leta, ko učence navajamo na skrb in urejenost šolskih potrebščin. Letos pa sva se s sodelavko odločili, da bomo pravljico *Muca Copatarica* obravnavali v zimskem času, saj se nama je zdela vsebina primernejša, ko sta zunaj mraz in sneg. Tako bi učenci vsebino boljše podoživeli. Konec novembra sva tako v svoj program dela vključili obravnavo tega umetnostnega besedila.

V tem šolskem letu je vključena v prvi razred tudi učenka, ki je prišla iz Bosne in Hercegovine le tri tedne pred začetkom pouka in slovenskega jezika ni znala. Na začetku je imela precej težav s prilagajanjem, bila je žalostna in zbegana. Večkrat sva jo vzeli v naročje, da je občutila sprejetost in toplino. Veliko sva se pogovarjali tudi z ostalimi učenci, da bi razumeli, kako se ona počuti, ker nikogar ne pozna, ne pozna jezika in naših navad. Igrali smo se razne socialne igre, vključevali sva jo v skupine otrok, ki so se že poznali in se skupaj igrali. Lahko rečem, da so jo sošolci zelo lepo sprejeli. Radi ji nudijo kakršnokoli pomoč, do nje so bili in so še vedno zelo strpni. Vedno počakajo, da tudi ona oblikuje določeno besedo oziroma poved. Njenim napakam se ne smeji in včasih kar sami rečejo, da ni nič hudega, če ni prav povedala, saj se šele uči. Z njo so vzpostavili zelo prijeten odnos in mislim, da je tudi zanje to zelo lepa izkušnja.

Pri tem nastanejo tudi najrazličnejše jezikovne ovire: bosanščina je slovenski jezik, soroden slovenskemu, tako da se težave, ki nastanejo v razumevanju, sorazmerno hitro premagajo. Pri tem je treba nameniti pozornost pravilni izgovorjavi, naglaševanju besed in natančnemu učenju pomena besed in sklonskih končnic ter tvorjenja povedi, da se napake odpravljajo takoj. Neredko se namreč zgodi, da se slovansko govoreči, predvsem govorniki južnoslovanskih jezikov, v prepričanju, da jih zaradi podobnosti jezikov vsakdo lahko razume, saj tudi oni razumejo vsakogar, slovenskega jezika ne osvojijo popolnoma. Strukture in oblike maternega jezika se prepletajo v slovenski jezik in lahko zaradi nesistematičnega učenja in odpravljanja napak ostajajo zakoreninjene.

Glede na to, da sem bila v šolskem letu 2016/17 vključena v inovacijski projekt Priprava gradiv za učence priseljence, v katerega se je v okviru Zavoda RS za šolstvo vključila tudi naša šola, je bil zame izziv, kako bi pravljico besedilo *Muca Copatarica* priredila tako, da bi mu lahko sledila tujejezična deklica in da bi istočasno sodelovali tudi ostali učenci. Pri tem mi je bilo v pomoč objavljeno gradivo Barbare Upale, v katerih je predstavila obravnavo prilagojenih besedil za učence priseljence.

Izvedba ure slovenščine

Za motivacijo sem v učilnico prinesla plišasto igračo – muco. Učence je lepo pozdravila in jim povedala, da bo danes ona učiteljica in da zato potrebuje pomočnike, saj ne ve natančno, kako naj poučuje. Učenci so se ponudili, da ji bodo pomagali. Rekla je, da bi jim rada povedala pravljico o mucu, oni pa morajo uganiti, kako je naslov tej pravljici. Učenci so hitro ugotovili, da gre za pravljico *Muca Copatarica*. Ker muca še vedno ni bila prepričana vase, je predlagala, da si bo pomagala z interaktivno tablo. Učenci so bili nad tem navdušeni.

Pomembno se mi je zdelo, da bi deklica najprej usvojila nekaj osnovnih besed, ki se ponavljajo v besedilu. S tem bi usvojila besedišče, ki je pomembno tudi pri vsakdanji komunikaciji. Zato sem na interaktivni tabli najprej projicirala slike s kratkimi povedmi, v katerih so bile besede, ki se večkrat ponovijo v besedilu. Vsi skupaj smo to prebrali oz. povedali (To je ..., To je ...). Muca je spodbujala tudi deklico, da je povedi ponavljala skupaj z nami.

Nadalje sem projicirala **SLIKOPIS**, ki sem ga pripravila tako, da sem besedilo pravljice nekoliko poenostavila do takšne mere, da je še vedno sledil smernicam in pomenu pravljice.

Ker je to uro izvajala »plišasta muca«, je učence opozorila, da bodo sedaj oni učitelji, ki bodo pomagali deklici pri učenju slovenskega jezika.

Vlogo učitelja so vzeli zelo resno in odgovorno. Zelo zavzeto so sodelovali in sledili navodilom. Muca jim je dala navodilo, da bodo oni brali besedilo pri slikopisu. Nekateri to že znajo, drugi pa so »brali« po spominu, saj jim je pravljica poznana. Tujejezična deklica pa je slikice v slikopisu poimenovala. Pri tem je bila vedno samozavestnejša in glasnejša. Učenci so bili zelo osredotočeni in so pred vsako sliko počakali, da jo je poimenovala sošolka. Počutili so se zelo pomembni, pa tudi deklica se je čutila pomembno in je neizmerno uživala v tej vlogi.

Na koncu slikopisa je s strani otrok sledil spontani aplavz. Vzdušje je bilo nepopisno.

Pri naslednji uri slovenščine sem obravnavo besedila nadgradila tako, da sem s projekcijo prikazala **POMANJŠEVALNICE**.

Učenci so slike in slikice poimenovali in tujejezična deklica je suvereno ponavljala za njimi. Nalogo smo ponovili dvakrat.

Nato sem učence razdelila v dve skupini. Prvi skupini sem razdelila sličice velikega formata, drugi pa malega.

Vsaka skupina je oblikovala povedi glede na format sličic. Potem sta si skupini

zamenjali sličice.

Ugotovitve: deklica je bila uspešnejša v skupini, kjer niso uporabljali pomanjševalnic, kar je pričakovano. Deklica se je namreč naučila poimenovanja predmetov in pojmov iz pravljice in jih utrjevala, medtem ko so bile pomanjševalnice zanj nove besede, ki jih je morala še usvojiti.

1.skupina

- V vasi so bile hiše.
- V hišah so živeli otroci.
- Hiše so imele rdeče strehe.
- Šli so k Muci Copatarici.
- Muca Copatarica je imela hišo v gozdu.
- Tam so peli ptiči.
- Na oknih hiše so bile rože.
- Muca Copatarica je otrokom odprla vrata.
- Pri Muci Copatarici so na policah našli copate.

2.skupina

- V vasici so bile hiške.
- V hiškah so živeli otroci.
- Hiške so imele rdeče stehice.
- Šli so k Muci Copatarici.
- Muca Copatarica je imela hiško v gozdičku.
- Tam so peli ptički.
- Na okencih hiške so bile rožice.
- Muca Copatarica je otrokom odprla vratca.
- Pri Muci Copatarici so na poličkih našli copatke.

Muca iz pliša, ki je vodila te ure, je učence zelo pohvalila in jim predlagala, da si po malici vzamejo skopirano in plastificirano gradivo, ki so ga videli na projekciji.

Po malici so učenci s police spontano vzeli liste, na katerih so bile bodisi povedi, slikopis ali pomanjševalnice. Poiskali so si prostor v učilnici: na tleh, na blazini, pri mizi in gradivo prebirali. Ko so enega prebrali, so ga vrnili na polico in vzeli drugega. Dejavnost je potekala zelo umirjeno in navduhujoče.

Naslednji dan sem jih s pomočjo plišaste muce vprašala, če bi radi še brali *Muco Copatarico*. Takoj so izrazili željo, da bi jo radi ponovno slišali, tako da sva z muco vzeli knjigo in jim prebrali pravljico. Medtem sem opazovala tujejezično deklico, kako ji uspe slediti besedilu, ona pa je ves čas zbrano poslušala. Nato sem jih povabila, da oblikujejo skupine po pet otrok, vsaka skupina je dobila komplet treh listov, ki so jih prebirali že prejšnji dan. Zanimalo me je, kako bodo sodelovali in se organizirali v skupinah. V vsaki skupini je bilo drugače. V skupini, kjer je že kdo znal brati, so se dogovorili, da bere tisti, ostali pa poimenujejo slikice. Drugje so se trudili »brati« vsi po eno poved. Do izraza so prišli tudi tako imenovani »vodje,« ki so vodili delo in organizacijo. V skupini, v kateri je sodelovala tujejezična deklica, sem bila večino časa tudi jaz in opazovala, kako sodeluje. Sošolci so bili zelo uvidevni do nje in so jo pogosto spodbujali, da je tudi ona poimenovala sličice ali celo oblikovala povedi. Včasih je v poved vključila tudi besedo iz svojega maternega jezika, kar pa ostale otroke ni motilo in se jim je zdelo celo zanimivo. Povedali so ji, kako se besedo izgovori po slovensko.

Slikopis so imeli učenci na razpolago še več kot teden dni in so pogosto z navdušenjem posegali po njem tako v dopoldanskem času kot tudi v času podaljšanega bivanja.

Ker interes otrok za obravnavo pravljice *Muca Copatarica* ni upadel, se mi je porodila ideja, da bi izdelala **SPOMIN**, s pomočjo katerega bi učenci na izviren način utrjevali besedilo pravljice. Najprej sem skupini petih otrok, v kateri je bila tudi tujejezična deklica, pokazala en komplet sličic. Razporedili smo jih po mizi, tako da so bile slike vidne. Učenci so vzeli sličice in jih postavili po vrstnem redu pravljice. Pri tem so oblikovali povedi in s tem pripovedovali pravljico. Pozorna sem bila, da je imela tujejezična deklica dovolj priložnosti, da je tudi sama poimenovala sličice in nato oblikovala povedi. Bila je zelo uspešna, saj je usvojila skozi vse te dejavnosti že veliko slovenskih besed. Ko so dogajanje v skupini opazili ostali učenci, so izrazili željo, da bi tudi oni sodelovali. Tako je nastala druga skupina, ki je izvajala nalogo na enak način. Igro smo nadaljevali tako, da smo oba kompleta sličic pomešali in jih razporedili po mizi, s sličico, obrnjeno navzdol. Učenci so iskali pare, pri tem pa so lahko odkrili največ dve sličici. Ko so odkrili enaki sličici, so oblikovali poved. Zmagal je tisti, ki je našel največ parov. Dopoldne so sodelovali pri igri skoraj vsi učenci, med njimi je bila tudi tujejezična deklica.

Pripravljeno gradivo sem ponudila tudi učiteljici, ki izvaja ure za tujce na naši šoli. Učenci različnih starosti so z navdušenjem sodelovali in se izpopolnjevali v učenju slovenskega jezika.

Doseženi cilji

S samim potekom dejavnosti in z doseženimi učnimi cilji sem zelo zadovoljna. Ostali učenci so zastavljene cilje v celoti dosegli ali celo presegli. Besedišče naloge je bilo dobro zasnovano, slikopis ustrezno prilagojen starostni stopnji otrok, pomanjševalnice so tudi del učnega načrta prvega razreda. (Razvijajo poimenovalno zmožnost, ob vzgledu tvorijo manjšalnice). Igra spomin jih je še bolj povezala in na igriv način spodbudila h govoru in pridobivanju novega besedišča.

Najbolj pozitivno me je presenetil odziv in pripravljenost sodelovanja in pomoči ostalih učencev. Veliko vlogo pri tem je imela plišasta muca kot motivacijsko sredstvo, ki je pri tej starostni stopnji otrok še vedno zelo pomembno. Med njimi in tujejezično deklico je ta način dela utrdil socialni odnos, ki je v razredu pomemben. Deklica je brez kakršnegakoli stresa in nelagodja enakovredno sodelovala in se seznanila s pravljico, s slovenskimi besedami in se s sošolci igrivo učila pomanjševalnic. Tudi ostali učenci so imeli občutek, da že berejo, s čimer so postajali samozavestnejši. S tem ko so bili pozvani k pomoči učitelju oziroma mucu, so se čutili pomembne.

POVZETEK

Dejavnost, ki se je izvajala veliko časa in se občasnoma še izvaja, je pozitivno vplivala ne samo na učne snovi, ki je predpisana z učnim načrtom, temveč tudi na razredno klimo, na tako pomembno socializacijo, sprejemanje različnosti, skrbi za sočloveka. Deklica je v zelo kratkem času zelo pridobila samozavest tudi s pomočjo tako oblikovanih dejavnosti, ki bodo postale pri meni, pri vključevanju tujejezičnih otrok, tudi v prihodnje praksa. Pozitivne izkušnje in občutek sprejetosti zelo pozitivno vplivajo na uspešno vključevanje tujejezičnih otrok v vzgojno-izobraževalni proces in sobivanje z ostalimi.

Ključne besede: *Muca Copatarica*, književni pouk tujejezičnega učenca, prvi razred, učenci priseljenci

▾ Viri in literatura

- Arnež, Tina et al., 2015: *Branje združuje: z BDS že 20 let: zbornik Bralnega društva Slovenije ob 11. strokovnem posvetu.*
- Jelen Marduša, Mojca et al., 2015: Priročnik za izvajanje programa *Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP)*. Ljubljana: ISA institut.
- Kajba, Zvonka, 2016: *Primer obravnave Pavčkove pesmi Pesem za učence tujce*. V: *Slovenščina v šoli*, letnik 19, št. 2: 41–49.
- Knez, Mihaela et al., 2015: *Križ kraž. Učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika*. Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Peroci, Ela, 2012: *Muca Copatarica*, Ljubljana: Mladinska Knjiga.
- *Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole. Smernice za celostno vključevanje priseljencev (otrok, učencev in dijakov) iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem, 2012.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2014/programi/media/pdf/smernice/cistopis_Smernice_vkljucevanje_otrok_priseljencev.pdf (12. 6. 2016).
- *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina. [Elektronski vir]*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo: Zavod RS za šolstvo, 2011. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf (19. 12. 2017).
- ¹ Upale: Prilaganje umetnostnih besedil ali Žogica Nogica za začetno poučevanje slovenščine kot J2. V: *Branje združuje*.
- Upale: Didaktično gradivo za poučevanje slovenščine kot drugega jezika v prvi triadi. V: *Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP)*.

PRILOGA: PRAVLJICA: Ela Peroci – MUCA COPATARICA

CILJI: RAZVIJANJE VSEH SPORAZUMEVALNIH ZMOŽNOSTI:

- POSLUŠANJE
- BRANJE
- GOVORJENJE
- ŠIRJENJE BESEDIŠČA
- POMANJŠEVALNICE

STAROST: PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

STOPNJA ZNANJA: ZAČETNA STOPNJA

OBLIKE DELA: INDIVIDUALNO, V DVOJICAH, V MANJŠIH SKUPINAH

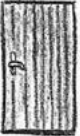

AVTORICA: NEVA LEBAN

ILUSTRIRALA: NEVA LEBAN, NIKA LEBAN

1. PREBERI

KAJ JE TO?

				
TO JE MUCA.	TO JE HIŠA.	TO JE STREHA.	TO JE CESTA.	TO JE TRAVA.
				
TO JE ROŽA.	TO JE LEPA/ČISTA VAS.	TO JE MAMA.		
				
TO JE RDEČA BARVA.	TO JE MODRA BARVA.	TO JE BELA BARVA.		
				
TO JE OTROK.	TO JE COPAT.	TO JE DOM. TU ŽIVI MUCA. TO JE MUCIN DOM.	TO JE GOZD.	TO JE PTIČ.
				
TO JE SONCE.	TO JE DREVO.	TO JE OKNO.	TO JE PTIČJE PETJE.	

				
TO SO OTROCI.	TO SO COPATI.	TO SO PTIČI.		
				
TO SO ROŽE.	TO SO HIŠE.	TO SO MAME.	TO SO RDEČE STREHE.	TO SO POLICE S COPATI.
				
TO SO VRATA.	TO SO OKNA.			
				
OTROCI IMAJO COPATE.	OTROCI SO OBU TI.	OTROCI NIMAJO COPAT.	OTROCI SO BOSI.	OTROCI POMAHAJO.
				
MUCA ŠIVA COPATE.	ZUNAJ SNEŽI.			

PREDLOG DODANIH POVEDI:

Povezovanje povedi in sličic

V VASI SO HIŠE.		
HIŠE SO BELE BARVE.		
HIŠE IMAJO RDEČE STREHE.		

<p>NA POLICAH SO COPATI.</p>	
<p>OTROCI IŠČEJO COPATE.</p>	
<p>OTROCI JEDO ZAJTRK.</p>	
<p>OTROCI HODIJO PO CESTI.</p>	
<p>OTROCI HODIJO PO TRAVI.</p>	
<p>SREDI GOZDA JE HIŠA.</p>	
<p>COPATI SO STRGANI.</p>	
<p>MUCA ŠIVA COPATE ZA OTROKE.</p>	

2. SLIKOPIS:

MUCA COPATARICA

V MAJHNI SO MAJHNE . V VSAKI HIŠI SO .

OBUTI SO V IN   . SO .

Z   . V JE VSE ČISTO IN LEPO, LE .

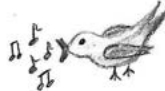
NE POSPRAVLJAJO . ZJUTRAJ JIH , TODA NI. SPRAŠUJEJO

 : »KJE SO MOJI ?« » ČE JIH NISTE POSPRAVILI, JIH JE ODNESLA

 ,« SO JIM ODGOVORILE . JE ZEBLO, KER SO BILI .

USEDLI SO SE K MIZI IN POJEDLI . POTEM JE POSIJALO IN HODILI SO PO

 . SPRAŠEVALI SO SE: »KJE IMA NAŠE ?« »POIŠČIMO !«

JE REKEL . HODILI SO PO , SKOZI , POSLUŠALI SO .

IN ISKALI SREDI SO NAŠLI MUCIN DOM.

NA SO BILE , NA PA JE BIL NAPIS: »MUCA COPATARICA«.

 JE SLIŠALA IN JIM ODPRLA . SO JI POVEDALI,

DA BI RADI SVOJE . JIH JE PELJALA V , KJER SO BILE POLICE

 S , IN VSI SO BILI LEPO POSPRAVLJENI. VSAK OTROK JE VZEL SVOJE

 , LE NAJMLAJŠI BOBEK NI NAŠEL SVOJIH . NJEGOVI SO BILI

 . POLICE PA SO IMELE SAMO LEPE COPATE. MU JIH JE

POMAGALA POISKATI. OBLJUBILA JE, DA BO ZA NOVE , KO BO

 . SO IN ODŠLI DOMOV. PA JE ZAPRLA

 IN ODŠLA SPAT. DANES IN   ZA

IZ MALE . KDO VE, ALI JIH BODO POSPRAVILI, PREDEN BODO ODŠLI SPAT.

3. POMANJŠEVALNICE:

TO JE HIŠA.

TO JE HIŠKA.

TO JE VAS.

TO JE VASICA.

TO JE STREHA.

TO JE STREHICA.

TO JE MIZA.

TO JE MIZICA.

TO JE TRAVA.

TO JE TRAVICA.

TO JE GOZD.

TO JE GOZDIČEK.

TO JE PTIČ.

TO JE PTIČEK.

TO JE DREVO.

TO JE DREVESCE.

TO JE OKNO.

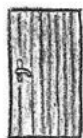
TO JE OKENCE.

TO SO ROŽE.

TO SO ROŽICE.

TO SO VRATA.

TO SO VRATCA.

4. SPOMIN:

